

Vec C-584/23

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. september 2023

Vnútroštátny súd:

Juzgado de lo Social n.º 3 de Barcelona

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

18. september 2023

Žalobkyne:

Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social n.º 151

KT

Žalovaní:

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

Alcampo S. A., sucesora de Supermercados Sabeco, S. A.

Predmet konania vo veci samej

Sociálne zabezpečenie – Pracovný úraz – Úplný trvalý invalidný dôchodok v dôsledku pracovného úrazu – Výpočet dôchodku – Vymeriavací základ dôchodku v prípade skrátenia pracovného času z dôvodu starostlivosti o maloleté dieťa – Zásada rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v oblasti sociálneho zabezpečenia – Nepriama diskriminácia na základe pohlavia

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa výkladu – Článok 267 ZFEÚ – Zlučiteľnosť viacerých vnútroštátnych ustanovení v oblasti sociálneho zabezpečenia s primárnym právom Únie a so smernicami 79/7/EHS a 2006/54/ES – Nepriama diskriminácia na základe pohlavia

Prejudiciálne otázky

1. Je v rozpore s európskou právnou úpravou uvedenou v článku 4 smernice Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením a v článku 5 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania (prepracované znenie), španielska norma týkajúca sa výpočtu vymeriavacieho základu dávok z dôvodu trvalej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu, ktorá je uvedená v článku 60 dekrétu z 22. júna 1956, vzhľadom na to, že ide o nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia, keďže sú to väčšinou ženy, ktoré skracujú svoj pracovný čas, aby sa mohli starať o deti, a preto je uznaná dávka jednoznačne nižšia?
2. Vzhľadom na to, že španielska norma, ktorá stanovuje spôsob výpočtu dávok v prípade trvalej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu – článok 60 bod 2 dekrétu z 22. júna 1956 – zohľadňuje mzdu, ktorá bola v čase úrazu skutočne poberaná, a že španielsky verejný systém sociálneho zabezpečenia stanovuje rodinnú dávku príspevkového typu – článok 237 ods. 3 všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení –, ktorá sa počas prvých dvoch rokov obdobia skráteného pracovného času z dôvodu starostlivosti o dieťa, ako je stanovené v článku 37 ods. 6 Zákonníka práce, zvyšuje na 100 %, a že podľa štatistických údajov 90 % osôb, ktoré žiadajú o skrátenie pracovného času, tvoria ženy, je uvedená španielska právna úprava v rozpore s článkom 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, článkami 21 a 23 Charty základných práv Európskej únie, článkom 4

smernice 79/7/EHS a článkom 5 smernice 2006/54/ES a predstavuje nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia?

Uvedené ustanovenia práva Únie

Zmluva o fungovaní Európskej únie, článok 8

Charta základných práv Európskej únie, články 21 a 23

Smernica Rady 79/7/EHS z 19. decembra 1978 o postupnom vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach súvisiacich so sociálnym zabezpečením, články 1, 3 a 4

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania, články 1, 2, 5, 7 a 9

Rozsudok zo 16. júla 2009, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462), body 58 až 62

Rozsudok z 18. septembra 2019, Ortiz Mesonero (C-366/18, EU:C:2019:757)

Uvedené ustanovenia vnútroštátneho práva

Decreto de 22 de junio de 1956 por el que se aprueba el texto refundido de la legislación de accidentes del trabajo y Reglamento para su aplicación (dekrét z 22. júna 1956, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie právnych predpisov o pracovných úrazoch a ich vykonávacích predpisov): článok 60 časti s názvom „Uplatňovanie predpisov o poistení pracovných úrazov“

Texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores, aprobado por el Real Decreto Legislativo 2/2015 (konsolidované znenie Zákonníka práce, schváleného kráľovským legislatívnym dekrétom č. 2/2015) z 23. októbra 2015: článok 37 ods. 6

Texto refundido de la Ley General de la Seguridad Social, aprobado por el Real Decreto Legislativo 8/2015 (konsolidované znenie všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení, schváleného kráľovským legislatívnym dekrétom č. 8/2015) z 30. októbra 2015: článok 237 ods. 1 a 3 (v znení účinnom pred reformou posledného uvedeného odseku prostredníctvom kráľovského zákonného dekrétu č. 2/2023)

Stručné zhrnutie skutkových okolností a konania vo veci samej

- 1 Pani KT (ďalej len „pracovníčka“) pracovala ako pokladníčka v spoločnosti Supermercados Sabeco (ďalej len „spoločnosť“). Od 2. januára 2008 pracovala na

základe článku 37 ods. 6 konsolidovaného znenia Zákonníka práce na skrátený pracovný úväzok na 50 % riadneho pracovného času, aby sa mohla starať o svojho syna, ktorý má menej ako 12 rokov. Skrátený pracovný úväzok z dôvodu starostlivosti o dieťa sa skončil 6. októbra 2019.

- 2 Dňa 13. apríla 2019 utrpela pracovný úraz, konkrétne pád na pracovisku, ktorý si pôvodne nevyžadoval neprítomnosť v práci, ale od 29. októbra 2019 viedol k dočasnej pracovnej neschopnosti. V dôsledku rôznych komplikácií jej zranení, ktoré viedli k chirurgickému zákroku, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Národný inštitút sociálneho zabezpečenia, Španielsko) (INSS) prijal 2. augusta 2021 rozhodnutie, na základe ktorého bola pracovníčka uznaná za úplne trvale práceneschopnú na výkon jej obvyklého povolania, s nárokom na dôchodok vo výške 75 % vymeriavacieho základu, ktorý sa v súlade s článkom 60 bodom 2 španielskeho dekrétu z 22. júna 1956 vypočíta na základe skutočnej mzdy osoby, ktorá utrpela úraz, v čase, keď došlo k úrazu, a ktorý bol stanovený na sumu 8 341,44 eura ročne. Predchádzajúce sťažnosti, ktoré podala Asepeyo Mutua Colaboradora de la Seguridad Social n.º 151 (ďalej len „poisťovňa“) ako aj pracovníčka proti uvedenému rozhodnutiu, boli 10. februára 2022 zamietnuté.
- 3 V rámci tohto sporu boli podané dve žaloby, ktoré boli spojené vnútroštátnym súdom, a to jedna žaloba podaná poisťovňou, ktorá napadla rozhodnutie INSS uvedené v predchádzajúcom bode z dôvodu, že zranenia, ktoré utrpela pracovníčka, sú zraneniami s trvalými následkami, ktoré nespôsobujú invaliditu, a preto nespôsobujú trvalú pracovnú neschopnosť, a druhá žaloba podaná pracovníčkou, ktorej pracovný pomer so spoločnosťou bol ukončený výpoveďou dňa 14. júna 2019. Žaloba podaná poisťovňou nie je predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 4 Pracovníčka sa svojou žalobou domáha toho, aby sa vymeriavací základ dôchodku z dôvodu úplnej trvalej práceneschopnosti v rámci jej obvyklého povolania v dôsledku pracovného úrazu stanovil bez zohľadnenia skutočnosti, že jej pracovný čas bol skrátený o 50 % z dôvodu starostlivosti o dieťa, to znamená, aby sa jej na tento účel zohľadnila mzda vo výške 100 %, a aby bol vymeriavací základ dôchodku vo výške 1 353 eur mesačne, t. j. 16 236 eur ročne (namiesto 8 341,44 eura ročne, ktoré stanovil INSS vo svojom rozhodnutí z 2. augusta 2021). Pracovníčka sa domnieva, že ak by sa znížená mzda vypočítala na základe skutočne odpracovaného pracovného času, došlo by k nepriamej diskriminácii na základe pohlavia, keďže 90 % osôb, ktoré žiadajú o skrátenie pracovného času z dôvodu starostlivosti o deti, sú ženy. Z tohto dôvodu tvrdí, že zdanlivo neutrálne ustanovenie, ktoré stanovuje spôsob výpočtu vymeriavacieho základu, poškodzuje a znevýhodňuje najmä ženy v porovnaní s mužmi, a preto je v rozpore so smernicou 79/7.

- 5 INSS obhajuje rozhodnutie z 2. augusta 2021 a uvádza, že vymeriavací základ dôchodku pracovníčky bol stanovený na základe informácií uvedených v mzdovom liste vydanom spoločnosťou a potvrdenom poisťovňou.
- 6 INSS tvrdí, že ak by k úrazu došlo počas prvých dvoch rokov skráteného pracovného úväzku – v súčasnosti sú to tri roky od reformy článku 237 ods. 3 konsolidovaného znenia všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení prostredníctvom kráľovského zákonného dekrétu č. 2/2023 –, základ na určenie príspevkov, ktorý by sa zohľadnil pri výpočte vymeriavacieho základu, by zodpovedal 100 % sumy, ktorá by prináležala pracovníčke, ak by nepracovala na skrátený pracovný úväzok, ale keďže od začiatku skrátenia pracovného úväzku uplynuli viac ako dva roky, ako referenčný základ na určenie príspevkov sa použil základ, ktorý zodpovedal skutočne odpracovanému pracovnému času, teda skrátenému pracovnému času. Z tohto dôvodu zastáva názor, že bolo plne odôvodnené určiť výšku dávok z verejného systému sociálneho zabezpečenia podľa skutočnej odmeny zamestnanca pracujúceho na kratší pracovný čas bez toho, aby skrátenie pracovného času z dôvodu starostlivosti o dieťa odôvodňovalo iné riešenie, než aké vyplýva z bodov 58 a 59 rozsudku Súdneho dvora zo 16. júla 2019, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462). Domnieva sa preto, že primárne právo (článok 8 ZFEÚ a články 21 a 23 Charty základných práv Európskej únie) ani sekundárne právo (smernica 79/7, smernica 2010/18 alebo v súčasnosti platná smernica 2019/1158) nie sú v prejednávanej veci uplatniteľné.
- 7 Poisťovňa, ktorá je tiež žalovanou stranou v konaní, v ktorom je pracovníčka žalobkyňou, namieta proti jej žalobe, pričom tvrdí, že vymeriavací základ bol vypočítaný na základe skutočne poberanej mzdy podľa mzdového listu vydaného spoločnosťou. Domnieva sa, že odlišný režim nie je založený na žiadnej podmienke alebo okolnosti, ktorá by mohla viesť k diskriminácii alebo znevýhodneniu pracovníčok.

Stručné zhrnutie dôvodov návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 8 Podľa vnútroštátneho súdu španielska právna úprava (článok 60 bod 2 dekrétu z 22. júna 1956) stanovuje, že vymeriavací základ dávok v prípade trvalej pracovnej neschopnosti v dôsledku pracovného úrazu sa získava zo mzdy, ktorú pracovník poberal v čase úrazu, pretože sa vypočítava podľa základu na určenie príspevkov za skutočne odpracovaný pracovný čas. To znamená, že v prípade uplatnenia práva na skrátenie pracovného času z dôvodu starostlivosti o dieťa sa zohľadní mzda zodpovedajúca tomuto skráteniu, čo v prejednávanej veci v prípade pracovníčky znamenalo skrátenie o 50 %, ktoré v konečnom dôsledku malo vplyv na vymeriavací základ.
- 9 Vnútroštátny súd cituje rozsudok Súdneho dvora zo 16. júla 2019, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462), aby na jednej strane s odkazom najmä na body 60 až 62 tohto rozsudku uviedol, že smernica 79/7 v nijakom

prípade neukladá členským štátom povinnosť stanoviť výhody v oblasti sociálneho zabezpečenia pre osoby, ktoré vychovávali svoje deti, a na druhej strane, že smernica Rady 2010/18/EÚ z 8. marca 2010, ktorou sa vykonáva revidovaná Rámcová dohoda o rodičovskej dovolenke uzavretá medzi BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP a ETUC a zrušuje smernica 96/34/ES, nie je v prejednávanej veci uplatniteľná. Okrem toho sa tento súd domnieva, že nejde ani o prípad zmeny zmluvy na plný úväzok na zmluvu na kratší úväzok, takže smernica Rady 97/81/ES z 15. decembra 1997 týkajúca sa rámcovej dohody o práci na kratší pracovný čas, ktorú uzavreli UNICE, CEEP a ETUC, sa neuplatňuje.

- 10 Podľa vnútroštátneho súdu však v rozsudku citovanom v predchádzajúcom bode nebolo posúdené, pretože to nebolo uvedené, či relevantná španielska právna úprava v oblasti sociálneho zabezpečenia môže predstavovať nepriamu diskrimináciu na základe pohlavia. Neanalyzoval sa ani štatistický faktor výskytu žiadostí o skrátenie pracovného času z dôvodu starostlivosti o dieťa podľa pohlavia.
- 11 Podľa štatistických údajov, ktoré poskytla Tesorería General de la Seguridad Social (Všeobecná pokladnica sociálneho zabezpečenia, Španielsko) (TGSS), 224 513 osôb v rokoch 2020 až 2022 nepretržite pracovalo na skrátený pracovný úväzok podľa článku 37 ods. 6 konsolidovaného znenia Zákonníka práce. Z toho je 22 110 mužov (9,85 %) a 202 403 žien (90,15 %). Vnútroštátny súd uvádza, že vzniká otázka, či zdanlivo neutrálna norma v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktorá však vo veľkej miere nepriaznivo ovplyvňuje ženy, keďže právo na skrátený pracovný čas využívajú najmä ženy, môže viesť k nepriamej diskriminácii na základe pohlavia.
- 12 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že v prípadoch, keď sa základ na určenie príspevkov na plný úväzok (obdobie, ktoré v čase uznania trvalej pracovnej neschopnosti pracovníčky predstavovalo prvé dva roky skráteného pracovného času z dôvodu starostlivosti o dieťa a ktoré je v súčasnosti od reformy článku 237 ods. 3 konsolidovaného znenia všeobecného zákona o sociálnom zabezpečení prostredníctvom kráľovského zákonného dekrétu č. 2/2023 tri roky) uznáva fiktívne, náklady na rozdiel medzi dôchodkom vypočítaným zo zníženého základu a dôchodkom vyplývajúcim z (fiktívneho) základu vypočítaného na 100 % (náklady, ktoré znáša samotný orgán sociálneho zabezpečenia) sa zo zákona považujú za verejnú dávku príspevkového typu a nepredstavujú žiadne náklady ani pre spoločnosti, ani pre spolupracujúce poisťovne. Ani tento aspekt nebol analyzovaný v rozsudku zo 16. júla 2019, Gómez-Limón Sánchez-Camacho (C-537/07, EU:C:2009:462).
- 13 Vnútroštátny súd poukazuje na možnosť, že táto dávka je vylúčená z pôsobnosti smernice 79/7 (článok 3 ods. 2) z dôvodu, že ide o rodinnú dávku. Domnieva sa však, že aj keď ide o rodinnú dávku, prednosť má riziko, na ktoré sa vzťahuje táto smernica, teda pracovný úraz. Podľa jeho názoru ide teda o verejnú dávku príspevkového typu, ktorá pokrýva riziko stanovené v smernici 79/7. Hoci je

zdanlivo neutrálna, keďže je určená pre všetky osoby oboch pohlaví, štatistika je taká, že v prevažnej miere negatívne ovplyvňuje ženy: dávka je oveľa nižšia – v prejednávanej veci o 50 % nižšia – pre ženy, ktoré si uplatnili právo na skrátený pracovný čas a ktoré majú nárok na trvalý invalidný dôchodok v dôsledku pracovného úrazu.

- 14 Vzhľadom na vyššie uvedené sa tento súd domnieva, že na rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, je potrebné podať tento návrh na začatie prejudiciálneho konania.

PRACOVNÝ DOKUMENT